

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.03.2017, sp. zn. 5 Tdo 1425/2016, ECLI:CZ:NS:2017:5.TDO.1425.2016.1

Číslo: 47/2019

Právní věta: V případě přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 tr. zákoníku není vyloučeno, aby pachatel jedním skutkem zatajil účetnictví, a ohrozil tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně ve smyslu § 254 odst. 1 tr. zákoníku (např. tím, že po získání účetnictví po nabytí obchodního podílu a jmenování jednatelem je umístil na neznámé místo a tvrdil, že je nikdy nezískal), dalším skutkem pak uvedl nepravdivé údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku ve smyslu § 254 odst. 2 tr. zákoníku (např. uvedl v nich fiktivní sídlo, neexistující osobu jako člena statutárního orgánu obchodní společnosti apod.). Tomu však musí odpovídat výrok rozsudku, v němž je třeba oba skutky popsat tak, aby byly dostatečně rozlišeny. Nejde o nepravdivý údaj ve smyslu § 254 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku, pokud je jako statutární orgán obchodní společnosti uvedena skutečně existující osoba, která se stala se svým souhlasem formálně bezvadným způsobem tímto statutárním orgánem, ačkoliv sama nemá zájem reálně vykonávat takovou funkci, zpravidla k tomu nemá ani základní odborné předpoklady a znalosti pro její výkon, obvykle za drobnou úplatu je ochotná vystupovat v orgánech obchodní společnosti a podepisovat předložené dokumenty, jejichž obsah nezná a ani ho mnohdy není schopna pochopit, apod. (tzv. bílý kůň). To platí i tehdy, jestliže obchodní vedení téže společnosti nadále reálně vykonává osoba odlišná od nově zvoleného statutárního orgánu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.03.2017

Spisová značka: 5 Tdo 1425/2016

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Předpisy: § 254 odst. 1 tr. zákoníku
§ 254 odst. 2 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání, které podal obviněný J. H. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 6. 2016, sp. zn. 10 To 102/2016, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 11 T 103/2013, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. ohledně obviněného J. H. a za použití § 265k odst. 2 a § 261 tr. ř. i ohledně obviněných M. K. a P. T. zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 6. 2016, sp. zn. 10 To 102/2016, a rozsudek Okresního soudu v Náchodě ze dne 18. 12. 2015, sp. zn. 11 T 103/2013, a to v celém

rozsahu. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Náchodě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 18. 12. 2015, sp. zn. 11 T 103/2013, byl obviněný J. H. uznán vinným pokusem zločinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 21 odst. 1 a § 254 odst. 1 alinea 3, odst. 4 tr. zákoníku spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a pokusem zločinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 21 odst. 1 a § 254 odst. 2 alinea 1, odst. 4 tr. zákoníku (v obou případech v rozsudku soudu prvního stupně s nesprávně vyjádřenou kvalifikací jako zločinu ... ukončeného ve stadiu pokusu ...). Za to byl obviněnému uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 roků a 6 měsíců, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 roků. Všichni poškození (označení ve výrokové části rozsudku) byli podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Tímto rozsudkem byli vedle obviněného J. H. odsouzeni také obvinění M. K. a P. T., kteří se na trestné činnosti dovolatele podíleli jako spolupachatelé.

2. Uvedeného trestného činu se obviněný J. H. podle rozsudku soudu prvního stupně (zjednodušeně uvedeno) dopustil tím, že se spoluobviněnými M. K. a P. T. po předchozí dohodě ve druhé polovině roku 2011 začali realizovat změny ve struktuře obchodní společnosti I. CS, a. s., se sídlem v XY (dále jen „I. CS“). Současně s tím odstranili účetnictví a související evidence, které museli vést v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon o účetnictví“ nebo „ZÚ“), a dalšími navazujícími předpisy. Jejich cílem bylo ukončení činnosti uvedené obchodní společnosti „právní úpravou nepředpokládaným a nežádoucím způsobem“. To provedli tak, že dne 8. 9. 2011 formálně prodali 415 ks akcií společnosti novému akcionáři - obchodní společnosti S., a. s., se sídlem v XY (dále jen „S.“), jejímž jediným členem představenstva byl obviněný P. T. a jediným akcionářem obviněný M. K. Dále dne 9. 9. 2011 odvolali všechny stávající členy představenstva a dva členy dozorčí rady obchodní společnosti I. CS, následně zvolili formálně jediným členem představenstva obviněného P. T., zvoleni byli i noví dva členové dozorčí rady této obchodní společnosti (R. V. a P. R.). O tom byl sepsán notářský zápis a téhož dne obvinění také odvolali prokuristu J. S., formálně tak učinil P. T. jako jediný člen představenstva. Následně v souladu s ustanoveními § 35 a následujícími zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obch. zák.“), obvinění podali návrh na zápis uvedených i dalších změn do obchodního rejstříku spolu s přílohami ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který vyhověl tomuto návrhu. Popsanými právními úkony obvinění „ve svém důsledku zcela změnili majetkovou a organizační strukturu obchodní společnosti I. CS a údajně předali veškeré podklady dokumentující průběh a dosahované výsledky hospodaření společnosti v podobě účetnictví a souvisejících evidencí“, tyto změny však „uskutečnili pouze formálně, ačkoliv ve skutečnosti k ničemu takovému nedošlo, neboť sledovaným cílem nebylo to, co jimi bylo navenek prezentováno, ale veškeré kroky ve svém důsledku vedly k ukončení činnosti společnosti bez dalšího a dále k tomu, že věřitelé společnosti nejsou a nebudou schopni zjistit možnost, popřípadě rozsah v úvahu připadajícího uspokojení jejich pohledávek z majetku a dalších aktiv dlužníka z titulu předchozího realizovaného obchodního styku s ním“. Obchodní společnost I. CS měla podle dalších zjištění soudu k datu 8. 9. 2011 dluhy v celkové výši 19 552 290,41 Kč, přičemž dále bylo ve výroku specifikováno několik věřitelů, jimž v souhrnu dlužila obchodní společnost I. CS celkem částku ve výši 12 264 529 Kč, zatímco měla zásoby v souhrnné výši 1 848 503 Kč, dlouhodobý hmotný majetek v celkové výši 2 377 000 Kč a pohledávky vůči svým dlužníkům v celkové výši 14 026 121,74 Kč. Obvinění pak podle zjištění soudu prvního stupně postupovali vybrané pohledávky obchodní společnosti I. CS, které byly specifikovány ve

výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, čímž vyvedli majetek obchodní společnosti I. CS, nijak tyto kroky nezachytili v účetnictví, a snížili tak objem finančních prostředků využitelných k uspokojení závazků vůči věřitelům společnosti. Tímto jednáním obvinění způsobili poškozené obchodní společnosti I. CS, resp. jejím věřitelům, škodu v celkové výši 4 577 830,90 Kč a pokusili se způsobit další škodu ve výši 2 631 857 Kč.

3. Proti shora uvedenému odsuzujícímu rozsudku podali odvolání obvinění J. H. a M. K. a rovněž poškozená obchodní společnost T. CZ, a s. Krajský soud v Hradci Králové zamítl všechna odvolání jako nedůvodná podle § 256 tr. ř., a to usnesením ze dne 16. 6. 2016, sp. zn. 10 To 102/2016.

II.

Dovolání obviněného

4. Proti citovanému usnesení Krajského soudu v Hradci Králové podal obviněný J. H. prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Obviněný nejprve stručně zrekapituloval dosavadní průběh řízení a vyjádřil nesouhlas s názorem odvolacího soudu. Poukázal přitom na rozhodnutí Nejvyššího soudu učiněné ve věci vedené pod sp. zn. 5 Tdo 777/2015, jehož závěry žádal aplikovat ve vlastní věci. Obviněný připustil, že hodnocení důkazů nespadá pod dovolací důvod, avšak odmítl zjištění soudů nižších stupňů ohledně existence předchozí dohody mezi obviněnými. Dále obviněný zpochybnil tvrzení obviněného P. T., že nepřevzal účetnictví, přičemž zdůraznil, že nepředání účetnictví nemůže naplnit skutkovou podstatu daného trestného činu, zejména za situace, kdy ten, kdo měl účetnictví předat, a ten, kdo je měl převzít, tedy obvinění M. K. a P. T., jsou stíháni jako spolupachatelé. Dále dovolatel namítl, že rozsudek nedal odpověď na otázky, kdo a před kým zatajil účetní knihy a jiné doklady. Navíc účetnictví bylo po „prodeji firmy“ (míněno po prodeji akcií obchodní společnosti I. CS) obchodní společnosti S. k dispozici, a to nejen nabyvateli těchto akcií, ale dokonce i orgánům činným v trestním řízení, které je předložily ke znaleckému posouzení.

5. Pokud jde o právní kvalifikaci podle § 254 odst. 2 alinea 1, odst. 4 tr. zákoníku, obviněný vytkl, že z výroku ani z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně není vůbec patrné, které údaje předložené pro zápis do obchodního rejstříku byly nepravdivé a které z nich mohly vést ke vzniku škody. Dále obviněný citoval některé části odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně se skutkovými tvrzeními, která podle něj nemají oporu v provedeném dokazování. Nesouhlasil s tím, že nedošlo k předání účetnictví, že se mu vytýká nezaznamenání obchodních případů v účetnictví z doby, kdy již neměl ve společnosti vliv (kdy již nebyl „majitelem firmy“), a ani s tím, že by se s ostatními obviněnými dohodl na takovém postupu. Zatajení účetnictví mezi spolupachateli navzájem je podle něj právní nesmysl, stejně to je i s údajným uvedením nepravdivých údajů při zápisu změn do obchodního rejstříku, pokud rejstříkový soud provedl zápis. Žádný ze soudů se podle obviněného ani nesnažil upřesnit, které z předkládaných údajů pokládá za nepravdivé.

6. Obviněný uzavřel, že rozsudek soudu prvního stupně neobsahuje potřebná zjištění k přesvědčivému závěru o naplnění znaků skutkových podstat trestných činů, které jsou mu kladeny za vinu. Ze všech uvedených důvodů proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně a aby věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Vyjádření k dovolání

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání mimo jiné uvedl, že část námitek obviněného směřuje do oblasti skutkových zjištění a obsahově neodpovídá deklarovanému dovolacímu důvodu. Jsou to především výhrady týkající se existence předchozí dohody mezi spolupachateli. S jistou dávkou tolerance lze pod deklarovaný dovolací důvod podřadit námitky týkající se „zatajení“ účetních dokladů jako zákonného znaku pokusu zločinu zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 21 odst. 1 a § 254 odst. 1 alinea 3, odst. 4 tr. zákoníku. Tvzení obviněného o „právním nesmyslu“ považoval státní zástupce za bezpředmětná. V obecné rovině pro právní kvalifikaci skutku jako pokusu trestného činu podle § 21 odst. 1 a § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku není nutné, aby skutečně došlo k zatajení účetnictví. V dané trestní věci soudy nižších stupňů dospěly k závěru, že k zatajení účetnictví již došlo (jak je uvedeno v rozsudku soudu prvního stupně). Trestný čin byl posuzován jako nedokonaný ve stadiu pokusu, byť se to v odůvodnění rozhodnutí výslovně neuvádí, zřejmě proto, že skutečně způsobená škoda nedosáhla hranice škody velkého rozsahu.

8. Za částečně důvodné je podle státního zástupce nutno považovat námitky týkající se naplnění znaků pokusu trestného činu podle § 21 odst. 1 a § 254 odst. 2 alinea 1, odst. 4 tr. zákoníku, kterého se dovolatel a další spoluobvinění měli podle právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně dopustit formou uvedení nepravdivých údajů v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku. Za nesprávnou však státní zástupce označil výtku, podle níž předmětné údaje byly soudem skutečně do obchodního rejstříku zapsány, a proto jsou pravdivé. Okolnost, že pachatel trestného činu podle § 254 odst. 2 tr. zákoníku dosáhne zápisu nepravdivých údajů do obchodního rejstříku, nevylučuje jeho trestní odpovědnost, ale naopak zvyšuje společenskou škodlivost jeho jednání. Obviněnému je na druhou stranu nutné přisvědčit, že ze soudních rozhodnutí nevyplývá, které údaje předkládané k zápisu do obchodního rejstříku považovaly soudy za nepravdivé. Podstata protiprávního jednání obviněných podle názoru státního zástupce spočívala nikoli v „klamání“ rejstříkového soudu, ale ve vyvádění majetku, tedy bonitních pohledávek z obchodní společnosti I. CS ke škodě jejich věřitelů. Svým charakterem toto jednání odpovídá spíše právní kvalifikaci trestného činu poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku. Státní zástupce závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové a aby tomuto soudu přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

9. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

10. Obviněný J. H. uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., pro který lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je podřazení hmotněprávních norem skutkovému stavu zjištěnému soudy prvního a druhého stupně, zásadně se nepřipouští posouzení aplikace těchto norem na skutek prezentovaný dovolatelem, případně na skutek, jehož se dovolatel domáhá vlastní interpretací provedených důkazních prostředků, které soudy nižších stupňů vyhodnotily odlišně. Dovolání z tohoto důvodu nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je určeno k nápravě závažných právních vad

pravomocných rozhodnutí. Nejvyšší soud jako soud dovolací není běžnou třetí soudní instancí povolánou k tomu, aby přezkoumával i skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně.

11. Dále je třeba uvést, že obviněný sice formálně deklaroval dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ve skutečnosti ale měl na mysli spíše dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě, neboť se domáhal přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu, který svým usnesením rozhodl o zamítnutí řádného opravného prostředku, tj. odvolání, proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tj. proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byl podle názoru obviněného v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Takové pochybení spočívající v neuplatnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. však Nejvyšší soud nepovažoval za natolik významné, aby jen proto dovolání odmítl.

b) Námitky neodpovídající dovolacímu důvodu

12. Obviněný J. H. vznesl ve svém dovolání zčásti námitky skutkového charakteru a zčásti námitky ryze procesní povahy týkající se způsobu hodnocení provedených důkazů, které neodpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ani žádnému jinému (jak ostatně sám dovolatel připustil). Současně však obviněný odmítl skutkový závěr soudů nižších stupňů ohledně prokázání existence předchozí vzájemné dohody mezi všemi spoluobviněnými o postupu při ukončování faktické činnosti obchodní společnosti I. CS a majetkových dispozicích, jak jsou popsány v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně, a rovněž vyjádřil pochyby o pravdivosti výpovědi obviněného P. T. ohledně (ne)převzetí účetní evidence. Takové výhrady směřují výlučně proti hodnocení provedených důkazů soudy obou stupňů a zpochybňují jimi učiněná skutková zjištění, tudíž nenaplnují uplatněný dovolací důvod. V tomto směru je třeba připomenout, že provádění dokazování je doménou především soudu prvního stupně jako soudu nalézacího, a to s možnou korekcí v řízení před soudem druhého stupně jako soudem odvolacím, nikoli však v řízení o dovolání. Dovolací soud je totiž zásadně vázán skutkovými zjištěními, které ve věci učinily soudy prvního a druhého stupně, a námitky proti těmto skutkovým zjištěním, tedy i proti hodnocení důkazů jakožto nezbytnému předpokladu vyvození skutkových závěrů, zásadně nemohou být předmětem přezkoumání v rámci řízení o dovolání. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. není naplněn námitkami, které jsou polemikou se skutkovými zjištěními soudů, se způsobem hodnocení důkazů nebo s postupem při provádění důkazů (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2002, sp. zn. [7 Tdo 686/2002](#)).

13. Vzhledem k tomu, že obviněný směřoval další výtky proti naplnění znaků obou trestných činů, ohledně nichž je proti němu vedeno trestní řízení, Nejvyšší soud mohl na jejich podkladě přezkoumat napadené usnesení i jemu předcházející řízení podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. a zjistil, že rozhodnutí soudů obou stupňů trpí mj. vytýkanými vadami, pro něž je nutné je zrušit. Poté dovolací soud přihlédl i k některým výhradám ohledně nedostatečných skutkových zjištění, neboť je třeba dát obviněnému za pravdu, že z tzv. skutkové větý výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně lze stěžít dovést, čím měl být naplněn ten který znak trestného činu zkruslování údajů o stavu hospodaření a jmění, jak bude rozvedeno níže.

c) K popisu skutku ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně

14. Obviněný J. H. předně namítl, že zjištěný skutkový stav je neúplný, neboť nebylo prokázáno, že byly naplněny veškeré zákonné znaky zločinu zkruslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 3, odst. 4 tr. zákoníku, resp. jeho pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku. Především měl za to, že skutkové okolnosti týkající se „zatajení účetnictví“ jako zákonného znaku objektivní stránky skutkové podstaty tohoto trestného činu jsou v tzv. skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně vymezeny nepřiléhavě, navíc nelze zatajit účetnictví mezi spolupachateli. Vytkl

soudu, že řádně neodůvodnil, kdo účetní knihy zatajil (ačkoli současně označil takové tvrzení za nepravdivé), protože účetnictví bylo po prodeji akcií I. CS obchodní společnosti S. posledně uvedené společnosti k dispozici a následně je orgány činné v trestním řízení předložily ke znaleckému zkoumání.

15. Obviněnému je třeba dát za pravdu, že poměrně rozsáhlý popis skutkových okolností ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně je značně nepřehledný. Obsahuje celou řadu skutečností, které mají zřejmě jen dokreslovat celou situaci, aniž by současně vyjadřovaly naplnění některého ze znaků skutkové podstaty trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. Nadto v této jediné souvislé větě na třech stranách písemného vyhotovení rozsudku soudu prvního stupně mají být zakomponovány okolnosti naplňující znaky dvou trestných činů, a sice jednak přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku a jednak téhož přečinu podle § 254 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku. Uvedené trestné činy ovšem stěží mohou být spáchány v jednočinném souběhu, mají-li zcela odlišná jednání a též odlišné následky (k tomu viz níže). Ze shora zmíněného popisu není vůbec zřejmé, které pasáže mají odpovídat znakům jednoho a které znakům druhého ze zvolených trestných činů. Podrobně jsou vylíčeny jednotlivé kroky směřující k ukončení činnosti obchodní společnosti I. CS, následuje popis řízení o zápisu změn do obchodního rejstříku, aniž by bylo uvedeno, které z těchto údajů jsou nepravdivé, stejně tak zcela chybí popis toho, co se stalo s účetnictvím. Jedinou pasáží výroku o vině, která se týká těchto stěžejních znaků skutkových podstat trestných činů, je část věty, podle níž ke změnám a předání účetnictví došlo pouze formálně, a nikoli ve skutečnosti, což je odůvodněno údajně sledovaným cílem jednotlivých kroků ukončit podnikání obchodní společnosti I. CS. Není tak vůbec zřejmé, co se stalo s účetní dokumentací, kdo z obviněných s ní jak naložil, stejně tak tvrzenému zatajení účetnictví neodpovídá skutečnost, že na jeho základě byl zpracován znalecký posudek, jak důvodně namítal obviněný v podaném dovolání, a Nejvyšší soud mu v tomto ohledu musí dát za pravdu. V uvedeném směru skutečně není dostatečně srozumitelné, jak bylo naloženo s účetnictvím, kdo a jak s ním disponoval, případně manipuloval, zda bylo zatajeno celé účetnictví či jeho část apod. Stejně tak, jak bude poukázáno ještě níže, není vůbec zřejmé, které z údajů uvedených v návrhu na zápis změn do obchodního rejstříku posoudily soudy jako nepravdivé.

d) K trestnému činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku

16. Nejprve je třeba připomenout, že ustanovení o trestném činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku chrání zájem společnosti na řádném vedení a uchování účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a jmění nebo k jejich kontrole, zajišťuje ochranu majetkových zájmů dalších osob a zájem státu na řádném vyměření daní. Ustanovení § 254 odst. 1 tr. zákoníku obsahuje tři alinea, tedy nečíslované odstavce, v nichž jsou sankcionovány nejzávažnější případy vadného vedení a uchovávání účetnictví. Trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen (alinea 1), kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje (alinea 2), nebo kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají (alinea 3), a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně (ve vztahu ke všem alinea 1 až 3). Jde tak o skutkovou podstatu složitou, která obsahuje dokonce u některých znaků více alternativ. Obviněnému J. H. byla v této věci kladena za vinu varianta uvedená v § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku, jíž měl podle soudů nižších stupňů naplnit tím, že „zatajil účetní knihy, zápisy a jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole“, a to podle právní věty „ač k tomu byl podle zákona povinen“, a „ohrozil tak majetková práva jiného“. Soudy nižších stupňů tedy v případě znaku jednání vybraly

alternativu spočívající v zatajení, v případě alternativně stanoveného ohrožovacího následku pak alternativu ohrožení majetkových práv jiného.

17. Do právní věty výroku rozsudku soudu prvního stupně tak při citaci ustanovení § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku byla nesprávně vložena část věty z ustanovení § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku o tom, že obviněný „k tomu podle zákona byl povinen“. Tato formulace právní věty odporuje logice, protože podle ní měl být obviněný podle zákona „povinen zatajit účetnictví“ (ve skutečnosti se uvedené sousloví vztahuje k povinnosti vést řádně účetnictví, jejíž porušení je postihováno právě v alinea 1 uvedeného ustanovení, kde také tento odkaz na další zákon dává smysl).

18. Z citovaného výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně tedy vyplývá, že obviněný měl svým jednáním naplnit znaky ustanovení § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku, neboť zatajil rozhodné účetní doklady. Vést účetnictví je uloženo osobám k tomu povinným podle zákona o účetnictví, který stanoví mimo jiné i rozsah a způsob vedení účetnictví a požadavky na jeho průkaznost, přičemž porušení této povinnosti je sankcionováno též podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku jako trestný čin, který je pak možno klást za vinu jen osobám, kterým byla tato povinnost uložena zákonem, resp. osobám za ně jednajícím, jde-li o právnickou osobu (jde o tzv. pravý zvláštní trestný čin ve smyslu třídění trestných činů podle pachatele). Naproti tomu zatajit účetnictví ve smyslu § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku může vlastně kdokoliv, kdo získá přístup k účetnictví (z hlediska třídění trestných činů podle osoby pachatele tak jde o obecný trestný čin).

19. Již z těchto skutečností vyplývá určitá nejasnost v uvažování soudů nižších stupňů ohledně postavení obviněného J. H., tedy zda on byl povinen k vedení účetnictví podle zákona. Soudy v tomto směru vycházely z dosti svérázné konstrukce, že provedené změny ve strukturách obchodní společnosti byly pouze formální a že (zřejmě) obviněný J. H. nikdy nepřestal být předsedou představenstva, aniž by vysvětlily, jak k takovému závěru dospěly, proč považují všechny právní úkony týkající se převodu akcií, jednání valné hromady a změny v personálním obsazení orgánů této společnosti za neplatné či nicotné apod. K tomu bude ještě zmínka níže ohledně uvádění údajně nepravdivých údajů při návrhu na zápis těchto změn do obchodního rejstříku. Dále ze skutkové věty v rozsudku soudu prvního stupně prakticky vůbec nevyplývá, co se vlastně mělo s účetnictvím stát, kdo a jakým způsobem s ním nakládal (je zatajil), a jaké jednání tak má odpovídat zákonným znakům zvolené skutkové podstaty trestného činu, jenž je obviněnému kladen za vinu (namísto toho je v rozvláčné skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně celá řada skutečností, které nenaplnují znaky uvedené skutkové podstaty), jak bylo zmíněno shora.

20. Zákon o účetnictví se vztahuje na účetní jednotky, kterou je podle § 1 odst. 2 písm. a) ZÚ mimo jiné též právnická osoba, jež má sídlo na území České republiky (v daném případě obchodní společnost I. CS). Povinnost vést účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady vyplývala pro tuto účetní jednotku, tj. obchodní společnost I. CS, z ustanovení § 1 a § 2 a násl. ZÚ. Účetní jednotky účtují podle § 2 ZÚ o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Podle § 9 ZÚ má být účetnictví vedeno správně, úplně, průkazně, srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů. Podle § 6 odst. 1 ZÚ jsou účetní jednotky povinny zachycovat skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví (tzv. účetní případy), účetními doklady, tyto účetní případy pak podle § 6 odst. 2 ZÚ jsou povinny zaznamenávat v účetních knihách (tzv. účetní zápisy), a to na základě průkazných účetních záznamů. Povinnost inventarizovat majetek a závazky obchodní společnosti I. CS vyplývala z ustanovení § 29 a § 30 ZÚ. Na základě takto vedeného účetnictví je mimo jiné třeba za účetní období sestavit řádnou účetní závěrku (§ 6 odst. 4 ZÚ), přičemž účetnictví mělo být vedeno tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky (§ 7 odst. 1 ZÚ). Účetní závěrku spolu s výroční zprávou měla právnická osoba jako účetní jednotka zapsaná do obchodního rejstříku zveřejnit jejím uložením do sbírky listin obchodního rejstříku podle

zvláštního právního předpisu (tj. podle § 38k ve spojení s § 38i obch. zák., od 1. 1. 2014 pak tuto povinnost stanoví § 66 a § 72 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů).

21. V ustanovení § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku jsou na roveň postaveny různé formy jednání ve vztahu k účetním knihám, zápisům a jiným dokladům sloužícím k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole (dále též jen účetnictví) – jejich změnění, zničení, poškození, učinění neupotřebitelnými nebo zatajení. Jde ve všech variantách o podstatný zásah do vedení a uchovávání účetnictví, v důsledku něhož není možno čerpat údaje z řádného a úplného účetnictví, které buď vůbec není k dispozici, anebo sice je k dispozici, ale neposkytuje reálný a pravdivý obraz o stavu hospodaření. Podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu jde o zatajení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů ve smyslu § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku zejména tehdy, pokud pachatel vůči daňovým nebo jiným kontrolním orgánům předstírá, že určité doklady vůbec nemá, anebo je umístí či ukryje na takovém místě, kde jsou pro takové orgány, popřípadě pro jiné osoby běžnými prostředky nedostupné (např. je nepředloží při kontrole nebo je na dotaz kontrolního orgánu zamlčí, uvádí, že je nemá, atd.). O zatajení půjde i v případě, pokud pachatel uvádí ohledně takových dokladů rozporné údaje (např. že účetnictví má u sebe doma a toto účetnictví zpracovává, avšak později zase tvrdí, že účetnictví u sebe vůbec nemá a neměl, popřípadě že je mají jiné osoby), a vzhledem k tomu není jasné, kde se rozhodné účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady skutečně nacházejí, zda toto účetnictví je kompletní a zda obsahuje konkrétní důležité doklady vztahující se např. k podanému daňovému přiznání a v něm uvedené daňové ztrátě. Zatajení uvedených rozhodných dokladů nemůže být v zásadě vyloučeno jen pouhým nekonkrétním tvrzením pachatele v určité situaci, že účetnictví se nachází na nějakém místě (např. něho doma), zvláště když je později toto tvrzení zase popřeno (viz k tomu např. rozhodnutí publikované pod č. 7/2009 Sb. rozh. tr.).

22. Obviněný J. H. byl předsedou představenstva obchodní společnosti I. CS do 9. 9. 2011, než došlo k formální změně a dosazení do funkce jediného člena představenstva obviněného P. T., podle závěru soudů nižších stupňů typického tzv. bílého koně. Ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, ač je zde uveden obsáhlý popis změn ve zmíněné společnosti, však není vůbec obsaženo, jaký vztah k této obchodní společnosti měl obviněný J. H., jakým způsobem se měl podílet na celém jednání, co konkrétně měl udělat, dokonce není ani uvedeno, že působil jako předseda představenstva obchodní společnosti I. CS před popsányi změnami. Jediná zmínka o něm je pouze na prvním řádku popisu skutku. Pokud jde o předání účetnictví, obviněný J. H. ve své výpovědi uvedl, že účetnictví (nosiče CD, soupis účetnictví v předávacím protokole sestavený ekonomkou a podepsaný obviněným P. T., soupisy provedené ekonomkou – svědkyní J. S.) předal obviněnému P. T. u notářky JUDr. A. M. Verze obviněného J. H. ohledně předání účetnictví však neodpovídá verzi obviněného P. T., který vypověděl, že nepřevzal účetnictví a že jednotlivé úkony činil pouze formálně za drobné odměny, i vzhledem k tomu, že byl nemajetný a bydlel na ubytovně. Soud prvního stupně hodnotil výpověď obviněného P. T. jako věrohodnou, což je jeho výsostné oprávnění jako soudu, který prováděl dokazování v souladu se zásadami bezprostřednosti a ústnosti a který v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů důvodně dospěl k takovému závěru. Obviněný P. T. se tedy stal jediným statutárním orgánem této obchodní společnosti, aniž by současně převzal účetnictví od bývalého předsedy představenstva – obviněného J. H. Z dalších výpovědí svědků, zejména ekonomky J. S. a bývalé zaměstnankyně J. O. a dřívějších členů představenstva obchodní společnosti I. CS – svědků P. H. a Ing. J. R., vyplývá, že účast obviněného P. T. na fungování obchodní společnosti byla jen formální. Podle skutkových zjištění soudu tedy obviněný J. H. dne 9. 9. 2011 nepředal účetní evidenci při provedení změn v obchodní společnosti I. CS svému nástupci obviněnému P. T. Současně k tomuto datu (9. 9. 2011) obviněný většinu pohledávek obchodní společnosti I. CS postoupili jiným osobám a tyto obchodní transakce s vybranými dlužníky nebyly v účetnictví obchodní společnosti zachyceny. Obchodní společnost I. CS byla (resp. stále je) povinna podle § 4 odst. 1 ZÚ vést účetnictví po celou dobu své existence. Účetnictví obchodní společnosti za posuzované období však

nebylo úplné, neodráželo skutečný ekonomický stav společnosti a neposkytovalo ani dostatečný přehled o jejím hospodaření, čímž byla ohrožena majetková práva věřitelů na řádné uspokojení jejich pohledávek. Ze znaleckého posudku Mgr. Ing. D. Ch. vyplývá, že obchodní společnost I. CS vedla účetní deník za rok 2011. Účetnictví bylo řádně zpracováno pouze v rozhodném období od 8. 9. 2011 do 19. 12. 2011 a v následujícím období již obchodní společnost neúčtovala vůbec a neprovedla ani inventarizaci majetku. Po datu 19. 12. 2011 nedošlo k zaúčtování pohledávek a nedošlo ani k zaúčtování výnosů z postoupení pohledávek v hodnotě přesahující částku 7 milionů Kč, které mohly být využity k uspokojení věřitelů, což svědčí o záměru obviněných pozvolně ukončit podnikání a vyvést aktiva z obchodní společnosti ke škodě jejích věřitelů. Ve shora uvedeném je tedy alespoň částečná opora pro vyvození skutkových závěrů ohledně nakládání s účetnictvím obchodní společnosti I. CS, čímž se soudy nižších stupňů sice zabývaly, nevyvodily však z těchto údajů odpovídající závěry, které by promítly do skutkové věty výrokové části svých rozhodnutí.

23. V průběhu trestního řízení nebylo objasněno a z odůvodnění rozhodnutí ani nevyplývá, zda soudy nižších stupňů zjistily, jak měl obviněný naložit s účetnictvím a kde se fakticky nacházelo. Obviněný J. H. ve svém dovolání tvrdil, že účetnictví bylo po prodeji akcií obchodní společnosti I. CS obchodní společnosti S. dosažitelné tomuto nabyvateli akcií (k dispozici ale mělo být především samotné obchodní společnosti I. CS, tedy jejímu obchodnímu vedení, popřípadě určeným zaměstnancům) a mělo být poskytnuto i orgánům činným v trestním řízení, které je předložily ke znaleckému posouzení. Jak uvedl soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku, obviněný J. H. musel být v rozhodném období od 8. 9. 2011 seznámen s faktickou situací v obchodní společnosti i stavem pohledávek a závazků, tj. s postoupením pohledávek, neboť to byl právě on, kdo dalším osobám předkládal podklady, např. svědkovi M. K. nebo ekonomce (svědkyni J. S.), té však nepředal příslušné účetní doklady (např. doklady o postoupení pohledávek). Není tedy zřejmé, jaké skutkové závěry o nakládání s účetnictvím učinily soudy nižších stupňů, jaké jednání vlastně obviněnému kladou za vinu, jakým konkrétním způsobem se měl podílet na zatajení účetnictví, jak toto zatajení mělo proběhnout, jakou vědomost o tomto účetnictví měl on sám, případně jak s ním naložil, pokud jím disponoval, či jakým konkrétním způsobem spolupracoval s dalšími osobami při nakládání s ním.

24. Soudy nižších stupňů v součinnosti s procesními stranami v tomto směru nedostály své povinnosti náležitě zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností a v rozsahu potřebném pro rozhodnutí ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř., v důsledku čehož ani pak následně nemohly správně právně posoudit zjištěný skutkový stav. Taková skutková zjištění je pak třeba promítnout do skutkové věty výrokové části rozsudku, která má být pokud možno stručná, popis skutkových okolností má vystihovat znaky trestného činu, který je v daném skutku spatřován, má být vymezen tak, aby nebyl zaměnitelný s jiným skutkem, a to zejména místním a časovým určením, uvedením způsobu spáchání a případně jiných skutečností, jak požaduje ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř. (více viz v odborné literatuře, např. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1669 a násl.; JELÍNEK, J., ŘÍHA, J., SOVÁK, Z. Rozhodnutí ve věcech trestních. 3. vydání. Praha: Leges, 2015, zejména s. 206 a násl.; lze zmínit i bohatou judikaturu k tomu se vážící, na niž odkazuje i uvedená odborná literatura). Zároveň je třeba upozornit, že v případě složitější tzv. skutkové věty výroku o vině je možné vyjádřit popis skutku i více samostatnými větami, nikoli jediným komplikovaným souvětím. Rozhodně však musí odrážet výsledky provedení dokazování a odpovídat znakům trestného činu, který je v takovém skutku soudem spatřován, což se v daném případě nestalo. Shodné výhrady k postupu téhož okresního soudu, resp. následně i krajského soudu, vznesl Nejvyšší soud i v jiné typově obdobné věci v usnesení ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. [5 Tdo 549/2016](#).

e) K trestnému činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

podle § 254 odst. 2 tr. zákoníku

25. Obviněný J. H. namítl ve vztahu k právní kvalifikaci skutku podle § 254 odst. 2 alinea 1, odst. 4 tr. zákoníku, že z výroku ani z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně není vůbec patrné, které údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku byly nepravdivé a které z nich mohly vést ke vzniku škody. Uvedení nepravdivých údajů pro zápis do obchodního rejstříku podle obviněného není možné, protože soud provedl změny v zápisu podle předloženého návrhu.

26. Jak už bylo shora v tomto usnesení pod bodem IV. c) naznačeno, z nepřehledně a nejasně formulované skutkové věty výrokové části rozsudku soudu prvního stupně není vůbec zřejmé, které údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku posoudily soudy jako nepravdivé, v čemž je třeba dát obviněnému J. H. za pravdu. Tím je ovšem současně zkráceno právo obviněného na obhajobu a na spravedlivý proces, pokud z nejasně formulovaného skutku není zřejmé, čemu se má vlastně bránit. Navíc tyto významné skutečnosti nevyplývají ani z odůvodnění rozhodnutí soudů nižších stupňů. Zřejmě má jít podle jediné pasáže skutkové věty rozsudku soudu prvního stupně o to, že ke „změně majetkové a organizační struktury“ obchodní společnosti I. CS vůbec nedošlo, protože ji obvinění „uskutečnili pouze formálně, ačkoliv ve skutečnosti k ničemu takovému nedošlo“. Soudy nižších stupňů v tomto směru zřejmě vycházely z toho, že prodej akcií a následná personální obměna orgánů společnosti je neplatná či nicotná, aniž by vysvětlily, jak dospěly k takovému závěru, o jaké ustanovení a kterého právního předpisu opírají tento svůj závěr a v čem spočívá ratio jejich úvahy. Převody obchodního podílu v kapitálové obchodní společnosti a následné personální změny v orgánech takové společnosti jsou celkem běžnou záležitostí, mnohdy jsou skutečně tyto změny prováděny cíleně tak, aby na odpovědné místo statutárního orgánu byla dosazena osoba nazývaná jako „bílý kůň“, tedy osoba nemající zájem reálně vykonávat takovou funkci, zpravidla též bez základních odborných předpokladů a znalostí pro výkon této odpovědné funkce, která je za drobnou úplatu ochotná vystupovat v orgánech obchodní společnosti a podepsat předložené dokumenty, jejichž obsah nezná a často ani není schopna pochopit. Uvedené ovšem nic nemění na tom, že se reálně stává taková osoba statutárním orgánem, kterému jsou též zákonem uloženy povinnosti, jako např. vést účetnictví, a proto zmíněné osoby, jsou-li trestně odpovědné, mohou být stíhány pro trestnou činnost, na které se podílejí s ostatními osobami ovládajícími skutkové dění (může spočívat např. právě v nevedení účetnictví, ale i v daňových či jiných podvodech, úpadkových trestných činech apod.).

27. Svěbytná a soudní praxí běžně neakceptovaná konstrukce soudů nižších stupňů užitá v této trestní věci ohledně zmíněné otázky by však měla současně vést k tomu, že vlastně všechny případy obsazení statutárních orgánů by měly být zpochybněny a mělo by se vždy materiálně přezkoumat, nakolik osoby uvedené jako statutární orgány skutečně reálně vykonávají tuto funkci či nakolik jsou tzv. bílymi koňmi, a do jaké míry tedy zápis v obchodním rejstříku odpovídá realitě. Takový přístup by vedl ke zpochybnění prakticky všech údajů v obchodním rejstříku nejméně v označení statutárního orgánu, tedy k naprosté právní nejistotě všech adresátů veřejně přístupného obchodního rejstříku. S tímto závěrem však Nejvyšší soud nemůže souhlasit. Dosud se vždy vycházelo z toho, že i převod obchodního podílu se současnou personální změnou v pozici statutárního orgánu, jímž se stal tzv. bílý kůň, je reálnou změnou v orgánech obchodní společnosti, kterou je třeba respektovat. Na tom nic nemění ani to, že za tutéž obchodní společnost může i nadále jednat z jiného titulu dřívější statutární orgán, dokonce může takovou právnickou osobu i skrytě ovládat [ostatně s tím počítá např. i právní úprava v rovině trestněprávní – viz zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, a to např. § 8 odst. 1 písm. c) či § 8 odst. 4 písm. c) t. o. p. o., viz též § 114 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku]. Na dosavadním postoji justiční praxe není důvodu čehokoliv měnit (a není tak ani důvodu přiklonit se k novému řešení zvolenému soudy nižších stupňů v této věci).

28. Ostatně v daném případě nebylo vůbec objasněno, proč soudy nahlíží na tzv. společenstevní změny jako na neplatné či nicotné, o jaké ustanovení opírají svůj postoj, z jakých skutkových zjištění

vycházejí apod. Není ani zřejmé, které údaje považují za nepravdivé a proč.

29. Ustanovení § 254 odst. 2 tr. zákoníku chrání správnost údajů uváděných v obchodním rejstříku a úplnost sbírky listin, která je jeho součástí. Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Podklady sloužícími pro zápis do obchodního rejstříku jsou návrh na zápis do obchodního rejstříku a listiny dokládající skutečnosti, které mají být zapsány do obchodního rejstříku (viz § 35 a násl. obch. zák.; od 1. 1. 2014 se obchodní rejstřík vede podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů). Z listin, které se zakládají do sbírky listin (§ 38i a § 38j obch. zák.), jsou to jen listiny dokládající ty skutečnosti, které mají být do obchodního rejstříku zapsány, a slouží tedy jako podklad pro tento zápis. Existuje zde tedy obecný zájem na tom, aby údaje zapisované do obchodního rejstříku byly pravdivé. Za nepravdivé se považují údaje, jejichž obsah vůbec neodpovídá skutečnému stavu, o němž je podávána informace, a to byť jen v některé důležité části výkazu nebo hlášení. Za hrubě zkreslené údaje se považují takové, které mylně nebo neúplně informují o podstatných a důležitých okolnostech sloužících ke kontrole hospodaření, což může vést k zásadně nesprávným závěrům. Zamlčení podstatných skutečností v podkladech sloužících pro zápis do některého ze zmíněných rejstříků se dopustí ten pachatel, který neuvede v těchto podkladech jakékoli údaje, které jsou rozhodující nebo zásadní (tj. podstatné) pro takový zápis (resp. pro změnu zápisu nebo jeho výmaz). K uvedenému je možno odkázat na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu – tak např. usnesení ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. [5 Tdo 432/2011](#), usnesení ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. [5 Tdo 211/2013](#), usnesení ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. [5 Tdo 1176/2015](#), či i na jiných místech tohoto rozhodnutí zmiňované usnesení ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. [5 Tdo 549/2016](#).

30. Pachatelem může být ten, kdo připravuje podklady pro zápis do obchodního rejstříku anebo kdo je podle zákona povinen podat návrh do obchodního rejstříku nebo v něm uložit listinu (viz zejména § 31 obch. zák.). Rejstříkový soud je v řízení o provedení zápisu povinen zkoumat, zda jsou splněny předpoklady vyžadované právními předpisy k provedení zápisu. Rejstříkový soud zkoumá podmínky pro zápis do obchodního rejstříku na základě předložených listin, ale již neprověřuje, zda faktická situace v obchodní společnosti odpovídá stavu právnímu, např. zda nově ustanovený statutární orgán bude skutečně vykonávat svoje práva a povinnosti, popřípadě zda subjekt, který se stal jediným akcionářem akciové společnosti, má vážný úmysl vykonávat svoje práva akcionáře. Na jedné straně tak neobstojí námitka obviněného, podle níž uvedení nepravdivých údajů pro zápis do obchodního rejstříku není možné, pokud rejstříkový soud provedl navrženou změnu a zapsal dané údaje. Na druhé straně je nesprávná konstrukce soudů nižších stupňů, že tvrzení v návrhu o obsazení statutárního orgánu tzv. bílým koněm je nepravdivým údajem, dokonce postižitelným prostředky trestního práva, jak bylo rozvedeno shora.

31. Trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku se může dopustit ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku, nebo kdo v takových podkladech zamlčí podstatné skutečnosti. Skutkový popis ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně je však nedostatečně konkrétní a ze skutkových zjištění soudů obou stupňů není zcela patrné, co vlastně kladou za vinu obviněnému J. H., když příslušným rozvedením tvrzeného jednání obviněných se soud nezabýval ani v odůvodnění rozsudku, kde se omezil pouze na konstatování, že obvinění „věděli, že skutečnosti formálně prezentované při zápisu do obchodního rejstříku neodpovídají skutečnosti a nejsou pravdivé“. Z nepřehledné skutkové věty obsahující údajný popis skutku (případně dvou skutků) není tedy jasné, v čem má spočívat naplnění znaků přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku.

32. Není především zřejmé, kde počíná popis skutku, kterým měly být naplněny znaky tohoto přečinu, tedy především v čem spočívá uvedení nepravdivých údajů v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku. Jak správně uvedl státní zástupce ve vyjádření k dovolání, ze

skutkových zjištění nevyplývá, že by úkony, kterými se jediným akcionářem obchodní společnosti I. CS stala obchodní společnost S. a statutárním orgánem obviněný P. T., vůbec neproběhly, že by ve výroku o vině uvedené notářské zápisy byly zfalšované a notářka JUDr. A. M. je nikdy nese-psala apod. Změny v akcionářské struktuře a osobě statutárního orgánu obchodní společnosti I. CS nastaly formálně v souladu s úpravou tehdy platného obchodního zákoníku a údaje o nich nelze jen z důvodu jejich účelovosti považovat za nepravdivé ve smyslu § 254 odst. 2 tr. zákoníku. Okolnost, že změny byly provedeny účelově a že obchodní společnost nadále fakticky řídil nikoli nový statutární orgán – obviněný P. T., ale obviněný J. H., který v ní neměl žádné formální postavení, a že provedené změny směřovaly k tomu, aby činnost společnosti byla fakticky ukončena bez likvidace nebo provedení insolvenčního řízení, nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu podle § 254 tr. zákoníku. Z popisu skutku ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně tedy není vůbec patrné, ve kterých podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku byly uvedeny nepravdivé údaje a které údaje to byly, jakou spojitost s uvedením takových nepravdivých údajů má obviněný, jak se na tom podílel, kdy a kde k tomu došlo. Tyto skutečnosti pak vůbec nevyplývají ani z odůvodnění rozsudku (jakkoliv by to uvedené nedostatky výrokové části nemohlo napravit). Zmíněné vady a rozpory v rozsudku soudu prvního stupně nenapravit ani odvolací soud, který se naopak s nimi plně ztotožnil, proto jsou obě rozhodnutí v tomto směru zcela nepřekoumatelná.

33. Nejvyšší soud tedy nemůže souhlasit s právními závěry soudů nižších stupňů, neboť výše uvedená skutková zjištění jsou zcela nedostatečná či nepřesná a nenaplnují objektivní stránku přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku, a to především ohledně znaku jednání v podobě uvedení nepravdivých údajů v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku.

V.

Závěrečné shrnutí

34. Vzhledem ke shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud z podnětu podaného dovolání podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, jakož i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Náchodě. Uvedená rozhodnutí zrušil dovolací soud v celém rozsahu, a to nejen ve vztahu k dovolateli, tj. obviněnému J. H., ale též ve vztahu k dalším dvěma obviněným M. K. a P. T. Ti sice nevyužili dovolání, ale protože jim prospívají stejné důvody pro zrušení rozhodnutí soudů nižších stupňů jako dovolateli samému, Nejvyšší soud využil oprávnění plynoucího z ustanovení § 265k odst. 2 in fine a § 261 tr. ř., tzv. zásady beneficium cohaesionis, neboli dobrodiní souvislosti. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil Nejvyšší soud také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Náchodě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, a udělil mu k tomu závazné pokyny.

35. Okresní soud v Náchodě zváží, nakolik je třeba s ohledem na výše uvedené závěry týkající se výkladu ustanovení § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku a § 254 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku, jak vyplývají i z dosavadní ustálené judikatury, doplnit dokazování, či zda je možno učinit nové rozhodnutí bez takového doplnění pouze s ohledem na stávající důkazy. Na základě řádně provedeného dokazování (při plném respektu k zásadám ovládajícím dokazování, jak plynou z právní úpravy i uznávané judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu, zejména pokud jde o tzv. opomenuté důkazy) pak učiní jasné skutkové závěry, které řádně právně posoudí. Pokud znovu dospěje k závěru, že není důvod zprostit obviněné obžaloby, ale je namístě uznat je vinnými, jednoznačně naformuluje popis skutku v souladu s učiněnými skutkovými zjištěními tak, aby odpovídal ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř. a především vyjadřoval zákonné znaky trestných činů, které v takovém skutku či skutcích bude soud i nadále spatřovat. Pokud dospěje k závěru, že obviněný

spáchal více trestných činů, bude se náležitě zabývat i tím, v jakém vzájemném poměru byly tyto trestné činy spáchány, zda jde o tzv. jednotu či mnohost skutků, zda v případě více trestných činů jde o tzv. konkurenci ideální či reálnou (tzv. skutečná konkurence), či naopak je taková konkurence vyloučena (případ tzv. konkurence zákonů), což nalezne svůj odraz i ve výrokové části rozsudku. Jak již výše Nejvyšší soud upozornil, nebude možné konstruovat popis skutku stejně jako ve zrušeném rozsudku okresního soudu, skutkovou větu bude na místě rozdělit do dvou částí odpovídajících dvěma skutkům, o nichž bude třeba rozhodnout (ať již v obou případech odsuzujícím, či zprošťujícím výrokem, případně zčásti odsuzujícím a zčásti zprošťujícím, nebude-li důvod pro jiné rozhodnutí ve věci samé).

36. Nejvyšší soud dále považuje za vhodné doplnit své úvahy v naznačeném směru upozorněním na obecně závaznou judikaturu Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), který se opakovaně vyjadřoval k možnostem aktivního prokazování viny obviněného soudem bez náležité aktivity státního zástupce jako veřejného žalobce. V tomto směru lze odkázat zejména na nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. [II. ÚS 2014/07](#), uveřejněný pod č. 86 ve svazku 49 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž Ústavní soud uvedl: „Odsouzení pachatele trestné činnosti je v souladu s čl. 80 Ústavy České republiky primárně věcí státního zastupitelství. Je to tedy státní zastupitelství, kdo nese odpovědnost za to, aby soudu předložená trestní věc byla podložena procesně použitelnými důkazy potřebnými k rozhodnutí o vině a trestu v souladu s podanou obžalobou. Obecné soudy se proto nikdy nesmějí stavět do pozice pomocníka veřejné žaloby usilujícího rovněž o odsouzení a nelze k takovému výkladu rolí těchto institucí dospět ani výkladem § 2 odst. 5 alinea ultima tr. ř. Posledně uvedené zákonné ustanovení totiž v souladu s ústavními principy spravedlivého procesu a z nich vyplývajícího rozvržení rolí jeho jednotlivých účastníků nutno vykládat tak, že je soud povinen doplňovat dokazování v rozsahu potřebném pro spravedlivé rozhodnutí, které nemusí být nutně odsuzující.“ Výtku neprovádění důkazů (např. ohledně zjištění, jak bylo nakládáno s účetnictvím) v řízení před soudem prvního nebo i druhého stupně je tak nutno primárně směřovat vůči státnímu zástupci, který by měl aktivně prokazovat jím tvrzenou vinu před soudem prvního stupně, na soudu potom je rozhodnutí, zda navržené důkazy provede, či v souladu s judikaturou týkající se tzv. opomenutých důkazů zamítne jejich provedení (k tomu viz rozsáhlou judikaturu zejména Ústavního soudu, např. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. [III. ÚS 95/97](#), ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. [I. ÚS 733/01](#), ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. [III. ÚS 173/02](#), ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. [III. ÚS 177/04](#), ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. [III. ÚS 3320/09](#), a mnohé další). Podobně je třeba připomenout i judikaturu Ústavního soudu týkající se náležitého popisu skutku, a to např. nález ze dne 24. 4. 2006, sp. zn. [I. ÚS 670/05](#), uveřejněný pod č. 88 ve svazku 41 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž Ústavní soud uvedl, že péče o dokonalost popisu skutku náleží především aktivitě obžaloby, nikoli aktivitě soudu, který se odstraňováním takové vady podílí na prokazování viny obviněného, což rozhodně nelze chápat jako nestranné rozhodování o vině či nevině (byť je k tomu nucen trestním řádem v § 2 odst. 5 in fine tr. ř.).

37. Okresní soud v Náchodě tak za součinnosti stran, zejména pak státního zástupce, vyjasní, jaká jsou skutková tvrzení, jež mají odpovídat znakům žalovaných trestných činů, zda a jakými důkazy jsou prokázána, bude-li třeba, dokazování v potřebném rozsahu doplní, resp. vypořádá se s návrhy na doplnění dokazování, věc náležitě při respektování uznávané judikatury a shora rozvedených závazných právních názorů posoudí a znovu rozhodne.